

Kære Cavling-komité

Jeg indstiller hermed Julie Schneider, Ida Nyegård Espersen, Henrik Jensen, Michael Lund, Lars Nørgaard Pedersen, Simon Andersen, Martin Borre og Helene Kristine Holst, Berlingske, for deres afdækning af myndighedernes zigzagkurs inden for teststrategi for covid-19 og for afdækningen af myndighedernes mangelfulde oplysning om covid-19's smitemønster.

Journalisterne har påtaget sig en afgørende rolle som undersøgende vagthund på det allermest kritiske tidspunkt for befolkningen i nyere tid, nemlig da covid-19 ramte Danmark. I sådan en situation er det afgørende, at myndighedernes information til befolkningen er stringent og præcis, og at medierne - fordomsfrit og uforfærdet - efterprøver myndighedernes oplysninger på vegne af befolkningen.

Prompte efter nedlukningen af samfundet gav gruppen af journalister sig til at kulegrave grundlaget bag myndighedernes håndtering af og information til danskerne om den formentlig største sundhedskrise i nyere tid.

Lag for lag afdækkede gruppen de danske sundhedsmyndigheders upræcise og mangelfulde kommunikation om den ny coronavirus.

Dækningen førte til, at danskerne under lockdown fik væsentlig viden om særligt to emner:

1. Myndighedernes zigzagkurs inden for teststrategi. Der var ingen klar linje eller strategi for, hvor mange der skulle teste, hvem der skulle testes, eller hvornår man skulle testes. Der manglede testkapacitet og testudstyr, og de danske myndigheder fulgte ikke internationale guidelines.
2. Myndighedernes mangelfulde oplysning til befolkningen om, hvordan covid-19 smitter. Dækningen viste, at covid-19 i langt højere grad smitter fra folk uden symptomer, end myndighederne oplyste. Det kom frem, at ældre borgere kunne have undgået at blive smittet - og i yderste fald miste livet - hvis myndighederne havde kommunikeret klarere om den asymptomatiske smitte, herunder oplyst især plejehjem og sundhedssektor om, hvordan man kan imødegå og forebygge asymptomatisk smitte.

Efterfølgende blev hele teststrategien ændret, i takt med afdækningen af, at den danske kurs var uden klar linje og på flere punkter i direkte strid med internationale anbefalinger. Og myndighederne ændrede formelle anvisninger og konkrete retningslinjer for brug af test og værnemidler for at imødegå den asymptomatiske smitte, eksempelvis på plejehjem.

Undervejs har de selvsamme myndigheder forsøgt at lægge afstand til Berlingskes dækning og blandt andet omtalt de påviste myndighedsfejl som "hår i suppen".

Konkrete nedslag i dækningen:

- De danske sundhedsmyndigheder var blevet nøje advaret om den forestående krise af WHO og eksperter i SSI. Dækningen viste, hvordan WHO igen og igen havde forsøgt at få myndighederne til at tage covid-19 alvorligt. Alligevel var Sundhedsstyrelsens melding udadtil, at Danmark var tilstrækkeligt rustet, og at virussen næppe kom til landet. Artiklerne førte til skarp kritik af myndighederne.

Styrelsen har erkendt, at den ikke var tilstrækkeligt rustet, og at der blev begået en række fejl op til nedlukningen.

- En række problemer med myndighedernes strategi, test og kapacitet er blevet afdækket. Det kom frem, at danske myndigheder på flere områder langt fra var klar til at håndtere virussen. Der var blandt andet begrænset kapacitet, mangel på værnemidler og ingen klar strategi.
- Myndighederne undlod i flere måneder at reagere på viden om, at covid-19 ikke smitter før symptomer viser sig. Myndighederne betegnede i flere måneder muligheden for at blive smittet med covid-19 fra personer uden symptomer som "uvist". Først efter, at Berlingske i marts og april begyndte at undersøge retningslinjerne, rettede myndighederne ind. Det vil sige, at de danske myndigheder i lang tid i formelle anbefalinger til borgerne oplyste, at det var uafklaret, om asymptomatisk smitte overhovedet kunne finde sted. Retningslinjer til eksempelvis plejehjemsbeboere og ansatte bar klart præg af myndighedernes tilgang. Det var så godt som umuligt for flere ansatte på plejehjem og andre dele af sundhedsplejen overhovedet at blive testet, viste afdækningen. Var der ikke klare symptomer, var der heller ikke krav om brug af værnemidler for personalet eller krav om test. Det var ifølge eksperter en stor del af forklaringen på den udbredte smitte på plejehjem de første måneder af coronakrisen. Berlingske gennemgik en lang række internationale studier om asymptomatisk smitte og interviewede førende internationale og danske forskere om emnet. Sundhedsstyrelsen henviste i øvrigt direkte til Berlingskes journalistik, da myndighederne ændrede beskrivelser på Sundhedsstyrelsens hjemmeside. Efterfølgende ændrede man også retningslinjer for brug af værnemidler i plejesektoren og krav om brug af værnemidler. De nøgnetal viste alvoren. Det handlede ikke blot om formuleringer på Sundhedsstyrelsens hjemmeside, det handlede om liv og død. På bare ét plejehjem med 15 asymptomatiske smittebærere blandt de ansatte var 16 ældre beboere allerede døde af covid-19, viste dækningen.

På baggrund af den dækning og de afsløringer bør Julie Schneider, Ida Nyegård Espersen, Henrik Jensen, Michael Lund, Lars Nørgaard Pedersen, Simon Andersen, Martin Borre og Helene Kristine Holst tildes Cavlingprisen for 2020.

Med venlig hilsen

Simon Bendtsen, virksomhedsredaktør og souschef på Berlingske Business